

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "ויקהל פקודי / פש' החודש, תשפ"ו

"בן כמה אתה - עריק?"

ונימוקו, שהוא שומע את קריאת התורה בציבור בבית הכנסת (שיטת הראב"ן סי' פ"ח שלימוד שנים מקרא ואחד תרגום הוא למי שלא שומע קה"ת בבית הכנסת).

הבחור טען כנגדו שלא כך נפסק להלכה בשו"ע (או"ח רפ"ה א' וגר"א שם). הדייל הודה לו על שהעמיד אותו על טעותו, ומעתה הוא יתקן את מעשיו - אבל לא התיר לו לקנות את היין.

הבחור התעקש: "רש"י כתב (כי תשא, ל, טז) שכאשר מונים שנים של אנשים המנין הוא תמיד מחודש תשרי¹. כלומר אדם שנולד כמה חודשים לפני חודש תשרי בהגיעו לא' תשרי - הוא כבר בן שנה² (ולא בתאריך הלידה שלו), וכך הלאה השנים נמנות מתשרי וכיון שכך אין להתחשב בתאריך בת"ז בספירה "מיום ליום", אלא בכך שהיה בן שנה כבר בתשרי - ולפי"ז אני כבר בן 18!"

הדייל לא ידע מה להשיב על טענה מלומדת זו וגמגם: "אני לא יודע האם הלכה כרש"י... אשאל את המנהל... אבל, לפי דבריך הבר מצוה של כל האנשים תמיד צריכה להיות דוקא בתשרי?"

הבחור חייד: "שוב שכחת רש"י!! הלא רש"י (נידה מז: ד"ה "בכוליה" ובערכין יח: ד"ה "מעט לעת") פירש שבכל פעם שאמור "ויום אחד" מונים מיום ליום (ע"פ תאריך הלידה) ולכן בר מצוה - כל אחד לפי זמן לידתו!

המנהל המנוסה שאל את הבחור: "אז אתה לדבריו בן 18 כלומר כבר עריק - להזמין משטרה צבאית"? הבחור נבהל והשיב: "מה פתאום, תעודת הזהות היא של אחי הבכור...".

הבחור הגיע לחנות היינות המובחרים לקנות יין לליל הסדר לקיים את דברי הרמב"ם (פ"ז מחמץ ומצה ה"ט): "ארבעה כוסות האלו... שתהיה שתיה עריבה, הכל לפי היין ולפי דעת השותה".

בהגיעו לקופה העצמאית הוא נשאל אם הוא בן 18 (מתחת לגיל זה החוק אוסר למכור משקאות עם אלכוהול)? על המסך הופיעה דרישה להצגת תעודת הזהות - אחר סריקת התעודה סירב המחשב לאשר את הקניה.

הוא פנה לדייל שהיה במקום והלה הסביר לו בסבלנות את החוק והראה לו את התאריך הלועזי שבת"ז שעל פיו מוכח שהוא עדיין לא בן 18!

הלה תמה: "מה לנו ולתאריכי הגויים - בדוק לפי התאריך העברי". הדייל הסתבך קימעה אבל בעזרת בינה מלאכותית גילה שאף לפי התאריך העברי הבחור עדיין לא בן 18 והראה לו את התוצאות - שהוא רק בן 17.

הבחור התעקש: "רש"י אומר שאני כבר בן 18!"

הדייל לא הבין (ובדק מהר מתי רש"י חי...): "איך רש"י מכיר אותך? רש"י נפטר לפני למעלה מ 900 שנה, איך הוא יכול לקבוע את יום הולדתך?"

עתה היה תורו של הבחור להתפלא: "לא למדת פרשת השבוע שעבר [כי תשא] עם פירוש רש"י?"

הדייל התנצל באומרו שהוא לא לומד שנים מקרא ואחד תרגום (או רש"י)...

² הרמב"ן חולק על רש"י והמזרחי השיב על דבריו, ועי"ש בצידה לדרך ובדברי דוד (והאם שנה נמנית מיד בהגיע תשרי או שיש צורך שיעברו י"ב חודש ואז בתשרי מתחלפת השנה)

¹ וכך מפורש במדבר רבה א, י, צויין ברא"ם כאן. ועי"ש רש"י ר"ה יב. ד"ה "חכמי". עבודה ברורה ר"ה ב: ד"ה "דלמא להקמת".

[בחר בתאריך]